

**Schønheyder:** Det forelagte Lovforslag er jo meget kort, idet det er indskrænket til 3 Paragraffer, og jeg skal ogsaa kun gjøre 3 ganske korte Bemærkninger derom. Den første er den, som allerede tidligere er fremsat her i Salen, at det ganske vist havde været ønskeligt, om alle slige Forlangender om forøgede Bevillinger vare fremkomne paa Finantsloven, idet det vilde lette Finantsudvalget Oversigten over de Summer, som fordres til Statshuusholdningen i Sammenligning med de Indtægter, hvorpaa man gjør Regning. Jeg vil derfor henstille, om det ikke i ethvert Fald kunde være rigtigt at henvide dette Lovudkast til Finantsudvalget til hyderligere Behandling. — Min anden Bemærkning kommer mere ind paa Realiteten. Da vi her isjv. behandlede Lovforslaget om Hærens Ordning, yttrede jeg, at jeg troede, at Staten med Fethed vilde kunne bære de Udgifter, der forlangtes, og jeg maatte dengang høre ilde, fordi jeg maatte tog Sagen noget for let i den Henseende. Dengang var der Tale om en Pengesudgift af 3,562,000 Rd.; den var allerede da stegen fra, hvad der var anslaaet i Forsvarscommissionens Betænkning, nemlig 3,506,000 Rd., og inden Loven kom herfra, bleve Udgifterne til Hæren saa betydelig forhøiede, at der iaar er stillet en Begjæring af 3,800,000 Rd. Kommer hertil den forøgede Bekostning, som naturligviis vil følge af, at Brød- og Fournagepriserne ere langt høiere end anslaaet, antager jeg, at Udgiften allerede derved vil komme op til circa 4 Millioner Rigsdaler, men her er nu desuden forelagt en Begjæring om 213,000 Rd. foruden de 25,000 Rd., der regnes til Erstatning for det Areal, som tages i Besiddelse, samt foruden de 48,000 Rd., hvorpaa der allerede er lagt Beslag. Det er saaledes sandsynligt, at vi iaar ville komme til at udrede henved 4½ Million Rd. til Hæren. Jeg kan ikke nægte, at man nok kan blive lidt betænkelig ved disse store Summer, og jeg skal derfor idetmindste henstille, at det Udvalg, der vil komme til at behandle denne Sag, vil søge at indskrænke denne Bevilling saa meget som muligt. Der kan naturligviis ikke være Tale om at nægte den, thi vi ere i dette Punkt saa at sige i en Klemme ligeoverfor § 19 i Hærløven, som

figer, at der aarligt skal afholdes Leirøvelser, hvorhos den bestemmer Størrelsen af Leiren; men jeg maa som sagt ønske, at man vil søge at indskrænke denne Udgift saa meget, det lader sig gjøre. — Min tredje Bemærkning gjælder Lovkastets § 3. Deri staaer, at Krigsministeren bemyndiges til „at tage de til ovennævnte Leiranlæg med tilhørende Velfesterrain nødvendige Grundarealer midlertidig i Besiddelse efter Fornødenhed, imod at der efter hver Leirtids Ophør udredes til de paagjældende Grundeiere en Erstatning, der enten fastsættes ved mindelig Overenskomst, eller, saafremt saadan ikke kan opnaaes, ved lovmæssig Vurdering“. Jeg vil blot gjøre opmærksom paa, om det dog ikke er en maastee vel summarisk Fremgangsmaade saaledes uden videre at tage disse Arealer, og hvis man ikke kan komme overeens med Eierne om, hvad der skal betales i Godtgjørelse derfor, bagefter lade dette afgjøre ved lovmæssig Vurdering. Det forekommer mig, at det vilde være mere lemsældigt isorveien at søge at træffe en Overenskomst med de vedkommende Eiere om den Erstatning, de skulde have, saaledes at man her brugte den samme Fremgangsmaade som i lignende andre Tilfælde, nemlig indgik et reent Leiemaal; thi der er jo her kun Spørgsmaal om at leie det nødvendige Terrain for 2 Aar. Man kunde ogsaa henvide til Grundloven, hvori der staaer, at Ingen kan tvinges til at afstaae sin Eiendom, uden hvor Almeenvellet kræver det. Det er naturligviis i en anden Forstand, at der her er Tale om Afstaaelse, idet Meningen er Afstaaelse for bestandig, medens der jo her kun er Tale om en Afstaaelse for 2 Aar; men det forekommer mig, at i Principet er Forstjællen ikke saa overmaade væsentlig, og det kan heller ikke nægtes, at en saadan Afstaaelse paa 2 Aar kan komme Eieren meget ubehageligt; det kan være ham meget ubehageligt saaledes at see sin Eiendom erobret. Sligt maa man naturligviis tillade sig i Krigstid, men man gjør det nødtigt i Fredstid, og det kan da egentlig sagt heller ikke siges, at Almeenvellet fordrer, at man her gjør det. Det er muligt, at man ved at unblade det ikke vil komme i Besiddelse af det bedste Terrain; men jeg troer, at man hellere maa